

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ



**МЕТОДИКА АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА**

**Методичні вказівки та рекомендації до вивчення
навчальної дисципліни
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі
знань 07 «Управління та адміністрування»**

**ОДЕСА
2022**

УДК 005.951:005.52:005.936.3(072)
Г585

Рецензенти:

Садченко Олена Василівна – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри маркетингу та бізнес-адміністрування Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

Масленников Євген Іванович – доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту та інновацій Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Рекомендовано до друку Вченою радою економіко-правового факультету (Протокол № 2 від 5 вересня 2022 р.)

Г585 Методика аудиту та аналізу діяльності підприємства: методичні вказівки та рекомендації до вивчення навчальної дисципліни [електронний ресурс] / М. М. Гоголь. – Одеса, 2022. 46 с.

У методичних вказівках наведено основні положення до вивчення дисципліни «Методика аудиту та аналізу діяльності підприємства» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальностей 071 – Облік і оподаткування галузі знань 07 «Управління та адміністрування». Основна мета рекомендацій – надати методичну допомогу здобувачам вищої освіти у підготовці та вивченні дисципліни на аудиторних заняттях та у процесі самостійної роботи. Матеріал представлено у розрізі змістових модулів та тем.

ЗМІСТ

1. Вступ.....	4
2. Зміст навчального матеріалу.....	5
3. Тематика практичних занять.....	7
4. Навчально-методичні матеріали.....	12
5. Рекомендована література.....	25
Додаток А. Основні терміни і поняття згідно.....	29
Додаток В. Завдання для самостійної перевірки знань.....	33
Додаток Д. Приклади оформлення списку літератури.....	43

1. ВСТУП

Навчальна дисципліна «Методика аудиту та аналізу діяльності підприємства» належить до обов'язкових дисциплін та є складовою фахової підготовки за спеціальностями 071 – Облік і оподаткування галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Дисципліна викладається у другому семестрі на першому курсі навчання здобувачів вищої освіти за програмою підготовки магістрів. Для опанування навчальної дисципліни програмою передбачено 4 кредити ECTS (120 академічних годин). Аудиторне навантаження на денній формі навчання складає: лекції – 20 годин, практичні заняття – 20 годин, самостійна робота – 80 годин. Зміст навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів. Форма підсумкового контролю знань здобувачів – іспит.

Мета навчальної дисципліни - оволодіння студентами базовими теоретичними знаннями та набуття практичних навичок з організації, методики і техніки проведення аудиторської перевірки та аналізу на підприємстві; кваліфіковано використовувати у майбутній практичній роботі сучасні методи аудиту та аналізу для попередження і ліквідації порушень та недоліків, виявлення резервів ефективного використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів господарюючих суб'єктів, надавати необхідні теоретичні знання і практичні навички з аудиту та аналізу на підприємстві.

Задачі навчальної дисципліни: засвоїти теоретичні основи функціонування аудиту та аналізу на підприємстві; опанувати законодавчі та нормативні акти, що регулюють проведення аудиту в Україні; набуття практичних навичок з організації системи аудиту та аналізу на підприємстві; набуття практичних навичок зі складання стратегічного та річного планів аудиту; набуття вмінь і навичок використання методів і прийомів фінансового аналізу; оволодіння різними аспектами методики фінансового аналізу ефективності використання фінансових ресурсів в умовах конкурентного середовища та діючого законодавства; оволодіння сучасними технологіями навчання, використання ПК; набуття вмінь та навичок формулювання економічно обґрунтованих аналітичних висновків для прийняття оптимальних управлінських рішень.

Предмет дисципліни – теоретичні засади, основи методики та організації аудиту та аналізу діяльності підприємства для допомоги адміністративному апарату суб'єкту господарювання в підтримці ефективного контролю над різними рівнями управління і напрямками діяльності персоналу, визначення рівня їх функціонування і ефективності, а також постійного інформування власників про результати фінансово-господарської діяльності.

1. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Змістовний модуль 1. Методика аудиту діяльності підприємства

Тема 1. Економічне значення, метод і об'єкти методики аудиту діяльності підприємства.

Визначення для методики аудиту і аудиторських процедур. Загальні підходи до організації та методики аудиту. Характеристика Міжнародних стандартів аудиту. Елементи нормативно-правової бази аудиту. Предмет та методи організації і методики аудиту. Економічна інформація, її призначення та особливості використання в процесі аудиторської перевірки. Характеристика етапів проведення аудиту діяльності підприємства. Особливості професії аудитора в Україні та інших країнах світу. Джерела для проведення аудиторської перевірки фінансової звітності підприємства. Методика аудиту фінансової звітності підприємства.

Тема 2. Організація діяльності і контроль якості роботи аудиторської фірми і праці аудиторів.

Аудиторська фірма, як суб'єкт господарювання. Особливості організації діяльності роботи аудиторської фірми. Специфіка законодавчого регулювання при створенні аудиторської фірми. Реєстрація аудиторської фірми та створення робочих умов для аудиторів. Установчі документи аудиторської фірми. Контролю роботи фірми та окремих аудиторів. Система контролю якості аудиторських послуг. Комітет з контролю якості аудиторських послуг. Середовище контролю якості аудиторських послуг. Кодекс етики, фундаментальні принципи професійної етики. Моніторинг практики аудиторської діяльності. Визначення інформаційного забезпечення аудиту діяльності підприємства. Нормативні акти якими керується аудитор під час здійснення перевірки фінансової звітності підприємства. Методи перевірки фінансової звітності, що може використовувати аудитор. Виправлення виявлених помилок та порушень. Оформлення результатів перевірки аудитором.

Тема 3. Внутрішній аудит, як елемент системи управління підприємством.

Концепція внутрішнього аудиту та його методологія. Середовище бізнесу і внутрішнього аудиту. Організація аудиторської служби підприємства. Методи аудитування. Система внутрішнього контролю та її моніторинг. Оцінка стану та ефективності системи обліку. Оцінка ефективності системи управління. Логіка аудиту бізнес-процесів. Аудит в реалізації стратегії підприємств. Аудит менеджменту системи якості. Аудит процесу постачання та логістики. Аудит управління персоналом. Аудит репутації підприємства.

Змістовний модуль 2. Методика аналізу діяльності підприємства

Тема 4. Метод та методика фінансового аналізу, організація та інформаційне забезпечення фінансового аналізу

Метод фінансового аналізу в широкому та вузькому розумінні. Основні категорії, фундаментальні концепції, науковий інструментарій та принципи фінансового аналізу. Формалізовані та неформалізовані прогнозно-аналітичні методи фінансового аналізу. Основні системи фінансового аналізу. Загальні підходи до організації фінансового аналізу. Інформаційно-методичне забезпечення фінансового аналізу. Поняття інформації та основні вимоги до її якості. Інформаційні джерела фінансового аналізу та їх характеристика. Основні користувачі інформації про діяльність підприємства та мета їх аналізу. Завдання і методика аналізу фінансової звітності.

Тема 5. Аналіз безбитковості та прогнозування фінансових показників діяльності підприємства

Значення, завдання та інформація для проведення аналізу. Модель формування фінансових результатів діяльності підприємства. Аналіз доходів і витрат. Факторний аналіз валового прибутку. Спрямованість і суть аналізу формування і використання чистого прибутку підприємства. Концептуальні засади прогнозування показників фінансових звітів. Особливості аналізу взаємозв'язку «витрати-обсяг-прибуток» (аналіз безбитковості). Аналіз впливу використання прибутку на фінансовий стан підприємства (розрахунок ефекту фінансового лівериджу). Прогнозування фінансових показників діяльності підприємства.

Тема 6. Аналіз ділової та ринкової активності підприємства

Поняття і система показників ділової активності та ефективності діяльності підприємства. Загальна оцінка оборотності активів підприємства. Аналіз руху грошових коштів. Аналіз дебіторської і кредиторської заборгованості. Аналіз оборотності товарно-матеріальних цінностей. Поняття ринкової активності підприємства та мета його аналізу. Основні показники ринкової активності і методика їх аналізу. Дивіденди і проценти по цінним паперам. Аналіз доходності операцій з цінними паперами.

3. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовний модуль 1. Методика аудиту діяльності підприємства

Практичне заняття 1.

Тема 1. Економічне значення, метод і об'єкти методики аудиту діяльності підприємства.

Питання для обговорення:

Визначення для методики аудиту і аудиторських процедур. Загальні підходи до організації та методики аудиту. Характеристика Міжнародних стандартів аудиту. Елементи нормативно-правової бази аудиту. Предмет та методи організації і методики аудиту. Економічна інформація, її призначення та особливості використання в процесі аудиторської перевірки. Характеристика етапів проведення аудиту діяльності підприємства. Особливості професії аудитора в Україні та інших країнах світу. Джерела для проведення аудиторської перевірки фінансової звітності підприємства. Методика аудиту фінансової звітності підприємства.

Розв'язання практичних задач, виконання ситуаційних вправ, обговорення проблемних ситуацій за темою.

Поточне тестування за темами.

Практичне заняття 2.

Тема 2. Організація діяльності і контроль якості роботи аудиторської фірми і праці аудиторів.

Питання для обговорення:

Аудиторська фірма, як суб'єкт господарювання. Особливості організації діяльності роботи аудиторської фірми. Специфіка законодавчого регулювання при створенні аудиторської фірми. Реєстрація аудиторської фірми та створення робочих умов для аудиторів. Установчі документи аудиторської фірми. Контролю роботи фірми та окремих аудиторів. Система контролю якості аудиторських послуг. Комітет з контролю якості аудиторських послуг. Середовище контролю якості аудиторських послуг. Кодекс етики, фундаментальні принципи професійної етики. Моніторинг практики аудиторської діяльності. Визначення інформаційного забезпечення аудиту діяльності підприємства. Нормативні акти якими керується аудитор під час здійснення перевірки фінансової звітності підприємства. Методи перевірки фінансової звітності, що може використовувати аудитор. Виправлення виявлених помилок та порушень. Оформлення результатів перевірки аудитором.

Розв'язання практичних задач, виконання ситуаційних вправ, обговорення проблемних ситуацій за темою.

Поточне тестування за темами.

Практичне заняття 3.

Тема 3. Внутрішній аудит, як елемент системи управління підприємством.

Концепція внутрішнього аудиту та його методологія. Середовище бізнесу і внутрішнього аудиту. Організація аудиторської служби підприємства. Методи аудіювання. Система внутрішнього контролю та її моніторинг. Оцінка стану та ефективності системи обліку.

Захист рефератів: доповідь та презентація.

Практичне заняття 4.

Тема 3. Внутрішній аудит, як елемент системи управління підприємством.

Питання для обговорення:

Оцінка ефективності системи управління. Логіка аудиту бізнес-процесів. Аудит в реалізації стратегії підприємств. Аудит менеджменту системи якості. Аудит процесу постачання та логістики. Аудит управління персоналом. Аудит репутації підприємства.

Поточне тестування за темами.

Практичне заняття 5.

Контрольна робота за змістовним модулем 1. Методика аудиту діяльності підприємства

Основні питання, які виносяться на контрольну роботу (тестування):

1. Охарактеризуйте загальні підходи до організації та методики аудиту.
2. Надайте визначення для методики аудиту і аудиторських процедур.
3. Визначте основні складові Кодексу професійної етики аудиторів.
4. Надайте визначення економічній інформації, вкажіть її призначення та особливості використання в процесі аудиторської перевірки.
5. Охарактеризуйте аудиторську фірму як суб'єкт господарювання.
6. Назвіть та охарактеризуйте етапи аудиторської перевірки.
7. Прийоми аудитора при здійсненні перевірки стану системи внутрішнього контролю.
8. Основні етапи організації підготовки загального плану аудиту.
9. Мета створення Комісії з контролю якості та професійної етики. Її повноваження та функції.
10. Основні завдання та повноваження Комітету з контролю якості аудиторських послуг.
11. Відповідальність керівника аудиторської фірми за контроль якості аудиторських послуг.
12. Загрози для дотримання етичних принципів аудиторів.
13. Поняття «контрольне середовище», його структура.
14. Система внутрішнього контролю та його функції.
15. Середовище контролю, засоби контролю, інструменти контролю.

16. Місце внутрішнього аудиту в системі підприємства.
17. Поняття «внутрішній» аудит: відмінність від ревізії і контролінгу.
18. Корпоративне управління і підходи до організації внутрішнього аудиту.
19. Види контролю ефективності системи обліку.
20. Ефективність управлінської системи як об'єкт внутрішнього аудиту.
21. Показники ефективності системи внутрішнього контролю, їх переваги і недоліки.
22. Внутрішній аудит ефективності: моніторинг, внутрішні та зовнішні оцінки, методи контролю.
23. Внутрішній аудит в реалізації стратегії підприємства.
24. Внутрішній аудит системи управління персоналом.
Внутрішній аудит репутації підприємства.

Змістовний модуль 2. Методика аналізу діяльності підприємства

Практичне заняття 6.

Тема 4. Метод та методика фінансового аналізу, організація та інформаційне забезпечення фінансового аналізу

Питання для обговорення:

Метод фінансового аналізу в широкому та вузькому розумінні. Основні категорії, фундаментальні концепції, науковий інструментарій та принципи фінансового аналізу. Формалізовані та неформалізовані прогнозно-аналітичні методи фінансового аналізу. Основні системи фінансового аналізу. Загальні підходи до організації фінансового аналізу. Інформаційно-методичне забезпечення фінансового аналізу. Поняття інформації та основні вимоги до її якості. Інформаційні джерела фінансового аналізу та їх характеристика. Основні користувачі інформації про діяльність підприємства та мета їх аналізу. Завдання і методика аналізу фінансової звітності.

Розв'язання практичних задач, виконання ситуаційних вправ, обговорення проблемних ситуацій за темою.

Поточне тестування за темами.

Практичне заняття 7.

Тема 5. Аналіз безбитковості та прогнозування фінансових показників діяльності підприємства

Питання для обговорення:

Значення, завдання та інформація для проведення аналізу. Модель формування фінансових результатів діяльності підприємства. Аналіз доходів і витрат. Факторний аналіз валового прибутку. Спрямованість і суть аналізу формування і використання чистого прибутку підприємства. Концептуальні засади прогнозування показників фінансових звітів. Особливості аналізу взаємозв'язку «витрати-обсяг-прибуток» (аналіз безбитковості). Аналіз впливу використання прибутку на фінансовий стан підприємства (розрахунок ефекту

фінансового лівериджу). Прогнозування фінансових показників діяльності підприємства.

Розв'язання практичних задач, виконання ситуаційних вправ, обговорення проблемних ситуацій за темою.

Поточне тестування за темами.

Практичне заняття 8.

Тема 6. Аналіз ділової та ринкової активності підприємства

Питання для обговорення:

Поняття і система показників ділової активності та ефективності діяльності підприємства. Загальна оцінка оборотності активів підприємства. Аналіз руху грошових коштів. Аналіз дебіторської і кредиторської заборгованості. Аналіз оборотності товарно-матеріальних цінностей.

Поточне тестування за темами.

Практичне заняття 9.

Тема 6. Аналіз ділової та ринкової активності підприємства

Поняття ринкової активності підприємства та мета його аналізу. Основні показники ринкової активності і методика їх аналізу. Дивіденди і проценти по цінним паперам. Аналіз доходності операцій з цінними паперами.

Захист рефератів: доповідь та презентація.

Практичне заняття 10.

Контрольна робота за змістовним модулем 2. Методика аналізу діяльності підприємства

Основні питання, які виносяться на контрольну роботу (тестування):

1. Сутність та значення фінансового аналізу в умовах ринкової економіки.
2. Метод фінансового аналізу в поширеному розумінні.
3. Формалізовані методи фінансового аналізу.
4. Неформалізовані методи фінансового аналізу.
5. Поняття інформації та основні вимоги до її якості у фінансовому аналізі.
6. Система інформаційного забезпечення фінансового аналізу.
7. Облікові джерела інформаційного забезпечення фінансового аналізу.
8. Порівняльний аналітичний баланс та його значення у фінансовому аналізі.
9. Аналіз майнового стану підприємства.
10. Аналіз ліквідності та платоспроможності.
11. Аналіз ліквідності балансу.
12. Аналіз фінансової стійкості підприємства.
13. Значення та методика аналізу ділової активності і ефективності діяльності підприємства.
14. Загальна оцінка оборотності активів підприємства.
15. Аналіз оборотності оборотних активів.

16. Аналіз ймовірності банкрутства.
17. Аналіз можливостей відновлення платоспроможності підприємства.
18. Короткостроковий прогноз фінансового стану.
19. Методи прогнозування фінансової стійкості суб'єктів господарювання.
20. Значення та методика аналізу показників рентабельності активів (майна) підприємства.
21. Значення та методика аналізу абсолютних показників фінансових результатів діяльності підприємства.
22. Значення та методика аналізу показників: доходи і витрати підприємства.
23. Значення та методика аналізу показників беззбитковості.
24. Визначення та аналіз величини абсолютної економії (додаткового залучення) оборотного капіталу.
25. Значення та методика аналізу показників ліквідності та платоспроможності

4. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- словесні методи: лекція, розповідь, бесіда, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій;
- наочні методи: мультимедійна презентація, демонстрація (у вигляді роздаткового ілюстративного матеріалу);
- практичні методи: розв'язання практичних задач (в т.ч. розрахункових), виконання ситуаційних вправ та обговорення проблемних ситуацій.

Аудиторне навантаження на денній формі навчання складає: лекції – 20 годин, практичні заняття – 20 годин, самостійна робота – 80 годин.

До **самостійної роботи** здобувачів відноситься: підготовка до лекцій та практичних занять, написання реферату (за однією із запропонованих тем) та підготовка презентації, рішення практичних задач, ситуаційних вправ та проблемних ситуацій, підготовка до поточного тестування; підготовка до контрольних робіт за змістовними модулями (тестування).

Теми рефератів для самостійної роботи студентів:

1. Історія виникнення та розвитку аудиту: дослідження Ф.Л. Дефліза.
2. Історія виникнення та розвитку аудиту: дослідження Роберта Брауна та Майкла Шатфелда.
3. Історія виникнення та розвитку аудиту: дослідження Й. Ріддерстрале та К. Нордстрема.
4. Місце аудиту в системі фінансово-господарського контролю.
5. Місія та сутність аудиту в сучасному суспільстві.
6. Критерії суспільної довіри до інформації щодо суб'єкта господарювання.
7. Постулати аудиту та їх характеристика: дослідження Р.К. Маутц та Г.А. Шараф.
8. Постулати аудиту та їх характеристика: дослідження Т. Лі та Д. Робертсон
9. Фундаментальні принципи аудиту.
10. Національні нормативи з аудиту (ННА) в Україні: короткий огляд.
11. Стандарти аудиту та етики (видання МФБ 2001 р.): короткий огляд.
12. Форми організації аудиторської діяльності в Україні.
13. Підсумки розвитку аудиту в Україні за останні п'ять років.
14. Проблеми та перспективи розвитку аудиту в Україні.
15. Розвиток аудиту в світі: «велика четвірка» найкрупніших аудиторських фірм.
16. Сучасний стан розвитку фінансового аналізу в Україні.
17. Алгоритм формування та використання системи аналізу на підприємстві.
18. Сучасні підходи до проведення аналізу діяльності підприємства в нашій країні та світі.
19. Нормативно-правове регулювання аналізу діяльності підприємства в нашій країні.
20. Європейські підходи до здійснення аналізу діяльності підприємства.

21. Організація економічного аналізу трудових ресурсів та фонду оплати праці.
22. Організація та методика аналізу основних засобів підприємства.
23. Організація та методика аналізу власного капіталу підприємства.
24. Організація та методика матеріальних ресурсів підприємства.
25. Організація та методика формування результатів аналізу виробничо-фінансової діяльності підприємства.

Методи контролю знань студентів:

Поточний контроль:

- усний контроль: індивідуальне / фронтальне опитування за питаннями відповідної теми, оцінювання виконання рефератів (оцінювання доповіді та презентації);
- письмовий контроль: оцінювання розв'язання практичних задач, оцінювання розв'язання ситуаційних вправ та проблемних ситуацій;
- тестовий контроль: оцінювання поточного тестування за темами.

Періодичний контроль:

- тестовий контроль: оцінювання контрольних робіт за змістовними модулями (тестування).

Підсумковий контроль: іспит.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Охарактеризуйте загальні підходи до організації та методики аудиту.
2. Надайте визначення для методики аудиту і аудиторських процедур.
3. Визначте основні складові Кодексу професійної етики аудиторів.
4. Надайте визначення економічній інформації, вкажіть її призначення та особливості використання в процесі аудиторської перевірки.
5. Охарактеризуйте аудиторську фірму як суб'єкт господарювання.
6. Назвіть та охарактеризуйте етапи аудиторської перевірки.
7. Прийоми аудитора при здійсненні перевірки стану системи внутрішнього контролю.
8. Основні етапи організації підготовки загального плану аудиту.
9. Мета створення Комісії з контролю якості та професійної етики. Її повноваження та функції.
10. Основні завдання та повноваження Комітету з контролю якості аудиторських послуг.
11. Відповідальність керівника аудиторської фірми за контроль якості аудиторських послуг.
12. Загрози для дотримання етичних принципів аудиторів.
13. Поняття «контрольне середовище», його структура.
14. Система внутрішнього контролю та його функції.
15. Середовище контролю, засоби контролю, інструменти контролю.
16. Місце внутрішнього аудиту в системі підприємства.

17. Поняття «внутрішній» аудит: відмінність від ревізії і контролінгу.
18. Корпоративне управління і підходи до організації внутрішнього аудиту.
19. Види контролю ефективності системи обліку.
20. Ефективність управлінської системи як об'єкт внутрішнього аудиту.
21. Показники ефективності системи внутрішнього контролю, їх переваги і недоліки.
22. Внутрішній аудит ефективності: моніторинг, внутрішні та зовнішні оцінки, методи контролю.
23. Внутрішній аудит в реалізації стратегії підприємства.
24. Внутрішній аудит системи управління персоналом.
25. Внутрішній аудит репутації підприємства.
26. Сутність та значення фінансового аналізу в умовах ринкової економіки.
27. Метод фінансового аналізу в поширеному розумінні.
28. Формалізовані методи фінансового аналізу.
29. Неформалізовані методи фінансового аналізу.
30. Поняття інформації та основні вимоги до її якості у фінансовому аналізі.
31. Система інформаційного забезпечення фінансового аналізу.
32. Облікові джерела інформаційного забезпечення фінансового аналізу.
33. Порівняльний аналітичний баланс та його значення у фінансовому аналізі.
34. Аналіз майнового стану підприємства.
35. Аналіз ліквідності та платоспроможності.
36. Аналіз ліквідності балансу.
37. Аналіз фінансової стійкості підприємства.
38. Значення та методика аналізу ділової активності і ефективності діяльності підприємства.
39. Загальна оцінка оборотності активів підприємства.
40. Аналіз оборотності оборотних активів.
41. Аналіз ймовірності банкрутства.
42. Аналіз можливостей відновлення платоспроможності підприємства.
43. Короткостроковий прогноз фінансового стану.
44. Методи прогнозування фінансової стійкості суб'єктів господарювання.
45. Значення та методика аналізу показників рентабельності активів (майна) підприємства.
46. Значення та методика аналізу абсолютних показників фінансових результатів діяльності підприємства.
47. Значення та методика аналізу показників: доходи і витрати підприємства.
48. Значення та методика аналізу показників беззбитковості.

49. Визначення та аналіз величини абсолютної економії (додаткового залучення) оборотного капіталу.

50. Значення та методика аналізу показників ліквідності та платоспроможності.

ПРИКЛАД ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Завдання 1. Оберіть один вірний варіант відповіді:

1. Причиною появи професійного аудиту було:

- А) відокремлення менеджменту від власника;*
- Б) світова економічна криза;*
- В) поява олігархії;*
- Г) промислова революція.*

2. Стадія розвитку аудиту, що визначає аудитора як «нишпорку», це:

- А) системно орієнтовний аудит;*
- Б) ризик орієнтований аудит;*
- В) підтверджуючий аудит;*
- Г) це не аудит взагалі.*

3. Системи інтегрального фінансового аналізу, що використовується у фінансовому аналізі:

- А) дюпонівська;*
- Б) точкова ;*
- В) фізично-абстрактна;*
- Г) французька.*

4. В зарубіжних країнах аудиторська діяльність регулюється:

- А) прецедентним правом та рішеннями суду;*
- Б) рішеннями Уряду;*
- В) рішеннями громадських професійних організацій;*
- Г) всім вище переліченим.*

5. Регулювання аудиторської діяльності в Україні здійснюють:

- А) Аудиторська палата України;*
- Б) Верховна Рада України;*
- В) органи державної виконавчої влади;*
- Г) всі вище перелічені.*

6. Аудитори України у своїй практиці зобов'язані застосовувати:

- А) стандарти аудиту та кодекс професійної етики IFAC;*
- Б) національні нормативи аудиту та національний кодекс етики аудитора;*
- В) стандарти GAAP;*

Г) інструкції та методичні вказівки органів фінансового контролю України.

7. Місія аудиту в тому, щоб:

- А) викрити злочинів та шахраїв серед менеджменту;
- Б) виправити помилки бухгалтера у звітності;
- В) оцінити ефективність роботи менеджменту;
- Г) *зменшити інформаційну невизначеність та підвищити впевненість користувачів звітності.*

8. Сутність аудиту полягає:

- А) у задоволенні інтересів усіх власників;
- Б) у стимулюванні найманого менеджменту до чесної роботи;
- В) *у незалежній оцінці правдивості та точності тверджень звітності;*
- Г) у забезпечення безпеки бізнесу.

9. Обмеження, притаманні професійному аудиту, полягають у:

- А) обмежень, які б були притаманні професійному аудиту немає;
- Б) *вірогідності незнайдення навіть суттєвих невідповідностей у звітності;*
- В) обмеженості у розмірах гонорару та часу перевірки;
- Г) залежності від власника об'єкта перевірки.

10. Перевага аудитора перед державними фінансовими контролерами це:

- А) *професійна незалежність від замовників аудиту;*
- Б) фінансова незалежність від замовників аудиту;
- В) не підпорядкованість державним органам влади;
- Г) переваг немає.

11. Аудитор дає користувачеві аудиторського звіту (висновку):

- А) *високий рівень впевненості у достовірності тверджень звітності;*
- Б) низький рівень впевненості щодо чесності бізнес партнерів об'єкта перевірки;
- В) середній рівень впевненості щодо можливості шахрайства менеджменту;
- Г) абсолютний рівень впевненості щодо безперервності функціонування об'єкта перевірки.

12. Що лежить в основі бажання пересічного власника замовити незалежну аудиторську перевірку фінансової звітності його акціонерного товариства:

- А) сумніви (з огляду на спосіб життя) щодо чесності керівництва;
- Б) невпевненість у кваліфікації менеджменту;
- В) побоювання втратити інвестовані власні гроші;
- Г) *все вище перелічене.*

13. Метою внутрішнього аудиту є:

- А) проведення перевірок та здійснення оцінок системи внутрішнього контролю підприємства;

- Б) проведення перевірок та здійснення оцінок фінансової і господарської інформації;
- В) проведення перевірок та здійснення оцінок дотримання законів, нормативних актів та інших зовнішніх вимог;
- Г) *перевірка усіх вищенаведених елементів.*

14. Спрогнозувати ймовірність банкрутства можливо через:

- А) маркетингову систему;
- Б) аналіз грошових потоків;
- В) аналіз складового матеріалу в наявності;
- Г) аналіз управлінських рішень.

15. Аудит фінансової звітності – це:

- А) перевірка звітності суб'єкта з метою виявлення аудитором помилок систем бухгалтерського й податкового обліку та розробки заходів щодо їх усунення;
- Б) перевірка окремої фінансової діяльності підприємства з метою визначення її відповідності запропонованим умовам, правилам чи законам;
- В) *перевірка звітності суб'єкта з метою висловлення аудитором думки про те, чи складена фінансова звітність у всіх суттєвих аспектах відповідно до застосовної концептуальної основи фінансової звітності;*
- Г) незалежна діяльність на підприємстві з перевірки й оцінки його роботи в його ж інтересах.

16. Ініціативний аудит дає змогу:

- А) *перевірити сфери обліку підприємства, котрі викликають сумніви; оцінити фінансовий та/або господарський стан майбутнього об'єкту інвестування; виявити можливі ризики майбутньої діяльності підприємства;*
- Б) перевірити сферу обліку підприємства, котрі викликають сумніви;
- В) висловити аудиторську думку щодо фінансової звітності за рік;
- Г) здійснити збір і аналіз інформації про можливості підприємства по оптимізації оподаткування.

17. Системи інтегрального фінансового аналізу, що використовується у фінансовому аналізі:

- А) дюпонівська;
- Б) точкова ;
- В) фізично-абстрактна;
- Г) французька.

18. Зовнішній аудит не охоплює:

- А) *здійснення оцінок системи внутрішнього контролю підприємства;*
- Б) висловлювання думки про стан корпоративного управління;
- В) процес отримання та оцінки об'єктивних даних про економічні дії та події, що встановлює рівень їх відповідності визначеному критерію та надає результати зацікавленим користувачам;

Г) перевірку звітності з метою висловлення думки про те, чи складена фінансова звітність у всіх суттєвих аспектах відповідно до застосовної концептуальної основи фінансової звітності.

19. Аудиторські послуги можуть надаватися у формі:

- А) аудиторської перевірки, експертизи, консультації;
- Б) аналізу фінансово-господарської діяльності;
- В) консультації з питань бухгалтерського обліку, звітності, оподаткування, аналізу фінансово-господарської діяльності;
- Г) всі відповіді правильні.

20. Аудиторська перевірка обов'язкова для таких суб'єктів підприємницької діяльності як:

- А) товариство з обмеженою відповідальністю;
- Б) представництво іноземної компанії;
- В) публічне акціонерне товариство;
- Г) приватне підприємство.

21. Аудиторська фірма не має права займатися наданням таких послуг як:

- А) ведення бухгалтерського обліку та підготовка фінансової звітності;
- Б) автоматизація бухгалтерського обліку і упровадження інформаційних технологій;
- В) консультації з питань організації служби внутрішнього аудиту;
- Г) посередництво під час укладанні зовнішньоекономічних контрактів.

22. Основною метою обов'язкового аудиту є:

- А) виправлення помилок в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності;
- Б) виявлення фактів шахрайства управлінського персоналу підприємства;
- В) підтвердження достовірності фінансової звітності;
- Г) надання допомоги управлінському персоналу підприємства у підготовці фінансової звітності.

23. Аудит який проводить аудиторська фірма за рішенням директора приватного товариства – це:

- А) внутрішній аудит;
- Б) зовнішній аудит;
- В) обов'язковий аудит;
- Г) ініціативний аудит.

24. Види порівняльного фінансового аналізу, що використовується у фінансовому аналізі:

- А) порівняння з середньогалузевими управлінськими показниками;
- Б) порівняння з фінансовими показниками п'ятирічної давнини;
- В) множення фінансових показників внутрішніх структур одиниць підприємства;

Г) порівняння звітних і планових (нормативних) фінансових показників.

25. Види аналізу фінансових коефіцієнтів, що використовуються у фінансовому аналізі:

А) аналіз фінансової стійкості дозволяє виявити рівень фінансового ризику, пов'язаного зі структурою джерел формування капіталу підприємства, а відповідно і ступінь його фінансової стабільності у процесі майбутнього розвитку;

Б) аналіз управління дозволяє оцінити можливість підприємства своєчасно і в повному обсязі розраховуватися за своїми поточними фінансовими зобов'язаннями за рахунок оборотних активів різного рівня ліквідності;

В) аналіз особистих переваг дозволяє виявити, наскільки швидко сформовані активи обертаються в процесі господарської діяльності підприємства;

Г) вірна відповідь відсутня.

Завдання 2. Варіанти практичної частини

Завдання 1.

З'ясуйте, яка саме інформація цікавить наступних користувачів:

Користувачі	Характер інформації, що цікавить користувачів
Власники	
Акціонери	
Працівники	
Позикодавці	
Постачальники	
Клієнти	
Робітники податкових органів	
Інвестори	

А) зацікавлені в отриманні інформації, що дає їм можливість оцінити здатність підприємства виплачувати дивіденди.

Б) отримання всього спектра достовірної інформації, необхідної для управління підприємством, уникнення штрафних санкцій, запобігання порушень законодавства.

В) зацікавлені в розміщенні ресурсів, і, таким чином, у діяльності підприємства, інформація про господарюючі суб'єкти необхідна для регулювання їх діяльності, формування податкової політики, отримання статистичних даних про національний дохід тощо.

Г) зацікавлені в отриманні інформації, що дає можливість визначити чи будуть позики та нараховані відсотки своєчасно повернуті.

Д) зацікавлені в отриманні інформації, що дає можливість визначити чи будуть своєчасно погашені суми заборгованості перед ними.

Є) зацікавлені в отриманні інформації відносно стабільності та прибутковості роботодавця, їх також цікавить інформація, яка дає можливість оцінити здатність підприємства забезпечити належний рівень оплати праці, пенсій і зайнятість.

Е) цікавляться ризиком, який властивий інвестиціям, і доходами від інвестицій, їм необхідна інформація, яка допомагає визначити, що необхідно робити: купувати, утримувати або продавати.

Ж) проявляють зацікавленість відносно безперервності діяльності підприємства, особливо у випадках, коли вони мають довготривалі угоди з підприємством або залежать від нього.

Завдання 2.

Вихідні дані:

1. будівництво цеху;
2. внутрішньогосподарський контроль;
3. грошові кошти;
4. дебіторська заборгованість;
5. доходи від реалізації продукції;
6. збитки від основної діяльності;
7. аналіз результатів діяльності цеху;
8. короткострокові й довгострокові зобов'язання;
9. короткострокові цінні папери;
- 10.запаси;
- 11.нематеріальні активи;
- 12.основне виробництво;
- 13.основні засоби;
- 14.оцінка показників роботи підприємства;
- 15.планування випуску продукції;
- 16.поточні зобов'язання за розрахунками з бюджетом;
- 17.придбання матеріальних запасів;
- 18.продуктивність праці;
- 19.рентабельність продукції;
- 20.собівартість готової продукції;
- 21.статутний капітал;
- 22.структура апарату управління;
- 23.структура виробництва;
- 24.фінансові результати (прибуток, збиток);
- 25.система мотивації праці;
- 26.загальний обсяг реалізації продукції.

Зміст завдання:

Виконайте розподіл об'єктів аудиту за видами у форматі таблиці.

Розподіл об'єктів аудиту

Методи управління	Функції управління	Господарські процеси	Результати діяльності (економічні)	Організаційна форма управління	Активи	Пасиви

Завдання 3.

Користувач звітності завжди приймає рішення про свої майбутні дії. Тому, так би мовити «розумному або достатньо кваліфікованому» користувачеві достатньо отримати надійну інформацію про минуле та сьогодення, щоб оцінити перспективи майбутнього та прийняти відповідне економічне рішення стосовно власного капіталу. Перевірений аудитором фінансовий звіт не може бути беззаперечно точним хоча б тому, що ніхто, навіть кваліфікований бухгалтер, не в змозі передбачити наслідки багатьох невизначених майбутніх подій.

Тому, фінансова звітність буде:

- неточною тою мірою, якою вона залежить від непередбачуваних подій
- точною, тому що вона не залежить від непередбачуваних подій
- неточність виміряти не можливо, тому фінансову звітність можна завжди вважати точною

Обґрунтуйте свою відповідь.

Завдання 4.

Українське підприємство у формі товариства з обмеженою відповідальністю має намір взяти участь у тендері, який проводить іноземний замовник. Відповідно до вимог замовника фінансова звітність учасників тендеру має бути складена за Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ) та підтверджена аудитором. Підприємством була здійснена процедура трансформації фінансової звітності відповідно до МСФЗ шляхом перегрупування облікової інформації та коригування статей звітності, підготовленої за правилами НП(С)БО. Після трансформації звітності підприємство звернулося до аудиторської фірми для проведення аудиту.

В даному випадку для аудиторської фірми, яка отримує це завдання, це є:

- ініціативний аудит, оскільки чинне законодавство не містить вимоги щодо обов'язкового підтвердження фінансової звітності для участі у тендері
- обов'язковий аудит, оскільки чинне законодавство містить вимоги щодо обов'язкового підтвердження фінансової звітності для участі у тендері, особливо який проводить іноземний замовник
- дане завдання слід розглядати як завдання з надання впевненості
- дане завдання слід розглядати як супутні аудиторські послуги

Обґрунтуйте свою відповідь.

Завдання 5.

Підприємство планує одержати кредит на суму 850 тис. грн із оплатою за користування протягом 4 років 60 тис. грн для придбання і введення в експлуатацію об'єкта основних засобів. У кінці четвертого року експлуатації об'єкта основних засобів підприємство має намір одержати 190 тис. грн чистого і цільового грошового доходу.

Потрібно визначити, яка внутрішня прибутковість необхідна для того, щоб дисконтований грошовий дохід за 4 роки дорівнював повній вартості

кредиту і під який процент підприємство може взяти кредит. Необхідно визначити точку беззбитковості експлуатації об'єкта кредитування та максимальну величину процента, під який підприємство може взяти кредит.

Завдання 6.

На підприємстві заплановано одержати кредит на суму 120 тис. грн, з оплатою за користування – 30 тис. грн, для придбання і введення в експлуатацію фрезерувального верстата. Середньорічний чистий прибуток від використання верстата передбачається в сумі 30 тис. грн, а амортизаційні відрахування – 10 тис. грн у розрахунку за рік. Аналітиками підприємства прораховано, що одержання кредиту буде виправданим, якщо повна його вартість окупиться за 5 років. Необхідно 96 розрахувати строк окупності кредиту, одержаного для придбання і введення в експлуатацію фрезерувального верстата.

Завдання 7.

Визначити і проаналізувати коефіцієнти оборотності та тривалість обороту дебіторської заборгованості підприємства за даними таблиці.

Таблиця

Вихідні дані для проведення аналізу оборотності дебіторської заборгованості підприємства

Показники	За минулий рік	За поточний рік
Середньорічна величина дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги, тис. грн	650	780
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт та послуг) за рік, тис. грн	4020	4250

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

Поточний та періодичний контроль						Підсумковий контроль (іспит)	Сума балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6		
0 - 10	0 - 10	0 - 10	0 - 10	0 - 10	0 - 10	0 - 20	0 - 100
Контрольна робота * за змістовним модулем 1: 0 - 10			Контрольна робота * за змістовним модулем 2: 0 - 10				

T1, T2 ... T6 – теми лекцій

* Примітка: Контрольна робота за змістовним модулем здійснюється у формі тестових завдань після завершення вивчення навчального матеріалу кожного змістового модуля. Тестові завдання для контрольних робіт складаються з 25 тестових завдань і відповідають змісту навчального матеріалу відповідного змістовного модуля. За кожну правильну відповідь на одне тестове завдання здобувач отримує 0,4 бали.

Підсумковий контроль складається у формі іспиту, де сформовані 30 білетів. У кожному білеті по чотири завдання, два теоретичні та два практичні. За кожну правильну відповідь за завдання здобувач отримує 5 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти за результатами поточного, періодичного та підсумкового контролю

Теми практичних занять	Кількість балів за вид роботи	Разом балів
Змістовий модуль 1. Методика аудиту діяльності підприємства		
Тема 1. Економічне значення, метод і об'єкти методики аудиту діяльності підприємства	0 – 2 (опитування) 0 – 5 (розв'язання практичних задач, ситуаційних вправ та проблемних ситуацій) 0 – 3 (поточне тестування)	0 - 10
Тема 2. Організація діяльності і контроль якості роботи аудиторської фірми і праці аудиторів	0 – 2 (опитування) 0 – 5 (розв'язання практичних задач, ситуаційних вправ та проблемних ситуацій) 0 – 3 (поточне тестування)	0 - 10
Тема 3. Внутрішній аудит, як елемент системи управління підприємством	0 – 2 (опитування) 0 – 5 (реферат, презентація) 0 – 3 (поточне тестування)	0 - 10
Контрольна робота за змістовним модулем 1 (тестування)	0 - 10	0 - 10
Змістовий модуль 2. Методика аналізу діяльності підприємства		
Тема 4. Метод та методика фінансового аналізу, організація та інформаційне забезпечення фінансового аналізу	0 – 2 (опитування) 0 – 5 (розв'язання практичних задач, ситуаційних вправ та проблемних ситуацій) 0 – 3 (поточне тестування)	0 - 10
Тема 5. Аналіз беззбитковості та прогнозування фінансових показників діяльності підприємства	0 – 2 (опитування) 0 – 5 (розв'язання практичних задач, ситуаційних вправ та проблемних ситуацій) 0 – 3 (поточне тестування)	0 - 10
Тема 6 Аналіз ділової та ринкової активності підприємства	0 – 2 (опитування) 0 – 5 (реферат, презентація) 0 – 3 (поточне тестування)	0 - 10
Контрольна робота за змістовним модулем 2 (тестування)	0 - 10	0 - 10
Підсумковий контроль (іспит)	0 – 5 (теоретичне питання 1) 0 – 5 (теоретичне питання 2) 0 – 5 (практичне завдання 1) 0 – 5 (практичне завдання 2)	0 - 20
Загалом сума балів	0 - 100	0 - 100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

За 100-бальною шкалою	Оцінка ECTS	За національною шкалою
		для іспиту
90 - 100	A	відмінно
85 - 89	B	добре
75 - 84	C	
70 - 74	D	задовільно
60 - 69	E	
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10%). Обов'язкова присутність здобувачів на підсумковому контролі. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності: регламентується Кодексом академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. В окремих випадках навчання може відбуватись он-лайн з використанням дистанційних технологій. Порядок та умови такого навчання регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>). У випадку відсутності здобувача на лекції або практичному занятті він зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття через опитування в поза аудиторний час (час консультацій викладача). Невідпрацьовані заняття вважаються незданими і за них не нараховується оцінка в балах. У підсумку, оцінені за 100-бальною системою, знання здобувача відображаються у заліково-екзаменаційній відомості та заліковій книжці.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти

1. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 № 2456-IV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
5. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258 – VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>
6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
7. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
8. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26.01.1993 р. № 2939-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>
9. Про затвердження Порядку здійснення Міністерством фінансів України оцінки функціонування системи внутрішнього аудиту: Наказ Міністерства фінансів України від 03.05.2017 р. № 480. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0663-17>
10. Про затвердження Кодексу етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту: Наказ Міністерства фінансів України від 29.09.2011 р. № 1217. URL: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/83424>
11. Про затвердження Стандартів внутрішнього аудиту: Наказ Міністерства фінансів України від 04.10.2011 р. № 1247. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1219-11>
12. Про затвердження Порядку проведення внутрішнього аудиту (контролю) у фінансових установах: Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 05.06.2014 р. № 1772. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0885-14>
13. Кодекс етики: Інститут внутрішніх аудиторів України. URL: <http://505748.iaa.web.hosting-test.net/wp-content/uploads/2013/10/Code-of-Ethics-Ukrainian.pdf> Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку
14. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2016-2017 року. Видання 2016–2017 років; пер. з англ. Київ: Міжнародна федерація бухгалтерів, Аудиторська палата України, 2018. URL: <http://www.apu.com.ua/1151-miznarodni-standarti-kontrolyu-yakosti-2016-2017>
15. Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту (стандарти) (редакція 2017 року): Інститут внутрішніх аудиторів України.

URL: <https://www.iaa.org.ua/wp-content/uploads/2013/08/IPPF-Standards-2017-Ukrainian.pdf>

Основна

1. Аудит: методика і організація: навч. посібник / Н.І. Гордієнко, О.В. Харламова, Ю.І. Мізік, О.О. Конопліна; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. 2-ге вид., перероб. і доп. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2017. 319 с.
2. Аудит: підручник (в двох частинах) / за ред. Грушко В.І. / Брадул О.М., Шепелюк В.А, Ільїна С.Б., Юнацький М.О., Хорошенко А.П., Брадул Т.В., 4-те вид. доп. і перероб. К.: Видавництво Ліра-К, 2019. 324 с.
3. Баранова А.О. Аудит: навчальний посібник / А.О. Баранова, Т.А. Наумова., А.І. Кашперська. Х.: ХДУХТ, 2017. 246 с.
4. Бурлан С.А. Організація і методика аудиту: навч. посіб. / С.А. Бурлан, Н.О. Руденко. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 184 с.
5. Внутрішній аудит: навчальний посібник / за ред. Ю.Б. Слободяник. Суми: ТОВ «ВПП «Фабрика друку», 2018. 248 с.
6. Внутрішній фінансовий аудит / Ян ван Тайнен, Рудніцька Р.М., Манфред ван Кестерен, Родні Беторіна та ін. Київ: ТОВ «Європейський інститут державного управління та аудиту», 2015. 77 с.
7. Дубініна М.В. Аудит: курс лекцій / М.В. Дубініна, Л.А. Козаченко, А.Г. Костирко. Миколаїв: МНАУ, 2018. 103 с.
8. Жидєєва Л.І. Аудит: навчальний посібник / Л.І. Жидєєва, О.П. Колісник, К.Д. Салямон-Міхеєва. Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. 312 с.
9. Ковальчук Н.О., Федішин М.П. Управління фінансовою санацією підприємства: навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича. 2019. 231 с.
10. Мардус Н.Ю. Конспект лекцій «Організація і методика аудиту» для спеціальностей 071 «Облік і оподаткування», другого (магістерського) рівня денної і заочно-дистанційної форми навчання, 2017. 72 с.
11. Отенко І.П., Азаренков Г.Ф., Іващенко Г.А. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Харків: Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.
12. Пушкар М.С. Внутрішній аудит: підручник / Пушкар М.С., Семанюк В.З. Тернопіль: Тернопільський національний економічний університет, 2016. 211 с.
13. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Полтава: Видавництво ПП «Астроя», 2020. 434 с.
14. Фінансовий аналіз навчальний посібник. За редакцією Ковальчук Н.О., Гаватюк Л.С., Єрмічук Н.І. Чернівці: Рута, 2017. 256 с.
15. Фінансовий аналіз та звітність: практикум / І.Ю. Єпіфанова, В.В. Джеджула. Вінниця: ВНТУ, 2017. 143 с.
16. Шостаківська Н.М. Аудит: курс лекцій. Тернопіль: Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, 2016. 214 с.

Додаткова

1. Будько О.В. Конспект лекцій з дисципліни «Аудит» для студентів напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» / Укл. Будько О.В. Кам'янське: ДДТУ, 2017. 125 с.
2. Виноградова М.О. Аудит: навч. посіб. / М.О. Виноградова, Л.І. Жидеєва. К.: «Центр учбової літератури», 2014. 654 с.
3. Каменська Т.О. Внутрішній контроль і аудит в управлінні: практич. посіб. / Т.О. Каменська, О.Ю. Редько; Наук. шк. аудиту, Нац. Центр Обліку та Аудиту. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2015. 375 с.
4. Кулаковська Л.П. Організація і методика аудиту: навч. посіб. / Л.П. Кулаковська, Ю.В. Піча, 3-є вид. К.: Каравела, 2006. 560 с.
5. Кулаковська Л.П. Основи аудиту: навч. посібник для студ. вищих навч. закладів / Л.П. Кулаковська, Ю.В. Піча, 4-є вид. К.: Каравела, 2008. 312 с.
6. Мултановська Т. Аудит у схемах і таблицях / Т. Мултановська, М. Горяєва; під ред. Я. Кавторєва. Харків: Фактор, 2009. 336 с.
7. Немченко В.В. Аудит (Основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту): підручник / В.В. Немченко, К.О. Редько, О.Ю. Редько; за наук. ред. В.В. Немченко, О.Ю. Редько; Одес. нац. акад. харч. технологій, Одес. держ. екон. ун-т. Київ: ЦУЛ, 2012. 540 с.
8. Немченко В.В. Практичний курс внутрішнього аудиту / Немченко В.В., Хомутенко В.П., Хомутенко А.В. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 240 с.
9. Пилипенко І.І. Аудит: підручник / наук. ред. І.І. Пилипенка; Нац. акад. статистики, обліку та аудиту. К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2015. 643 с.
10. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник / М. Р. Лучко, С. М. Жукевич, А. І. Фаріон. Тернопіль: Тернопільський національний економічний університет. 2016. 304 с.
11. Фінансово-економічна діяльність: Навчальний посібник. За редакцією О. О. Коць, П. Г. Ільчук. Львів: Видавець ПП Сорока Т. Б., 2016. 134 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. Аудитор України. - <http://www.auditorukr.com.ua/journal/>
2. Аудиторська палата України. - <http://apu.com.ua>
3. Аудиторська палата України. Підзаконні акти. - <https://www.apu.com.ua/>
4. Державна аудиторська служба України. - <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk>
5. Інститут внутрішніх аудиторів України - https://www.ii.org.ua/?page_id=212
6. Міжнародна федерація бухгалтерів. - www.ifac.org
7. Міністерство фінансів України. Аудиторська діяльність. - <https://mof.gov.ua/uk/auditorska-dijalnist>
8. Міністерство фінансів України. Нормативно-правове забезпечення аудиторської діяльності. - <https://mof.gov.ua/uk/normativno-pravove-zabezpechennja-auditorskoi-dijalnosti>
9. Офіційний сайт Віртуального університету Міністерства фінансів України. - <http://edu.minfin.gov.ua/Pages/Default.aspx>

- 10.Офіційний сайт Державної служби статистики України. -
<http://www.ukrstat.gov.ua>
- 11.Офіційний сайт Міністерства фінансів України. - <http://www.minfin.gov.ua>
- 12.Робочі документи аудитора. -<http://prou4ot.info/index.php?section=browse&CatID=88>
- 13.Спілка аудиторів України. - www.sau-aru.org.ua

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ І ПОНЯТТЯ

Активи – можливі майбутні економічні вигоди, отримані підприємством внаслідок минулих операцій.

Аудит - це перевірка публічної бухгалтерської звітності, обліку, первинних документів та іншої інформації про фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання з метою визначення достовірності їхньої звітності, обліку, його повноти і відповідності чинному законодавству та встановленим нормативам.

Аудиторський файл – це одна чи кілька папок або інших носіїв інформації, в фізичній чи електронній формі, що містить записи, які становлять аудиторську документацію за конкретним завданням.

Вилучений капітал – собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених товариством у його учасників, та зміни неоплаченого капіталу в результаті збільшення або зменшення дебіторської заборгованості учасників за внесками до статутного капіталу підприємства.

Виробничий леверидж – це потенційна можливість впливати на прибуток підприємства шляхом зміни структури собівартості продукції та обсягів її випуску.

Виробничо-фінансовий леверидж – це узагальнюючий показник, який розраховується як добуток виробничого і фінансового левериджу.

Витрати – відтік або використання активів, або виникнення зобов'язань у зв'язку із доставкою товарів або виконання послуг, що складають основні операції підприємства.

Власний капітал – частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

Грошовий потік підприємства – це сукупність розподілених у часі надходжень і виплат коштів, які генеруються його господарською діяльністю.

Гудвіл – перевищення вартості придбання над часткою покупця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів, зобов'язань і непередбачених зобов'язань на дату придбання.

Додатковий капітал – величина, що включає суми, на які вартість реалізації випущених акцій перевищує їхню номінальну вартість, а також вартість необоротних активів, безкоштовно отриманих підприємством від інших осіб, та інші види додаткового капіталу.

Доходи – надходження чистих активів або погашення зобов'язань шляхом реалізації товарів або надання послуг.

Ефективна ставка відсотка – ставка відсотка, що визначається діленням суми річного відсотка та дисконту (або різниці річного відсотка та премії) на середню величину собівартості інвестиції (або зобов'язання) та вартості її погашення.

Зареєстрований капітал – сума внесків засновників господарського товариства, що визначає мінімальний розмір майна господарського товариства й гарантує інтереси його кредиторів.

Зобов'язання – можливі майбутні втрати економічних вигід внаслідок минулих операцій, включаючи передачу активів або послуг.

Ідентифіковані активи та зобов'язання – придбані активи та зобов'язання, які на дату придбання відповідають критеріям визнання статей балансу.

Інструмент власного капіталу – контракт, який підтверджує право на частину в активах підприємства, що залишається після вирахування сум за всіма його зобов'язаннями.

Інструмент хеджування – похідний фінансовий інструмент, фінансовий актив або фінансове зобов'язання, справедлива вартість яких і грошові потоки від яких, як очікується, компенсують зміни справедливої вартості або потоку грошових коштів об'єкта хеджування.

Капітал власника – остаточної частини власників після сплати всіх боргів.

Капітал у дооцінках – накопичені суми дооцінок (уцінок) необоротних активів і фінансових інструментів, які відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку відображаються у складі власного капіталу і розкриваються у звіті про фінансові результати (звіті про сукупний дохід)

Класифікація – розподіл тих або інших об'єктів по групах (відділах, розрядах) залежно від їх загальних ознак з фіксацією закономірних зв'язків між класами об'єктів в єдиній системі конкретної галузі знань.

Коефіцієнт інвестування є індикатором достатності власного капіталу для покриття необоротних активів і участі власного капіталу у формуванні активів.

Коефіцієнт платоспроможності – це коефіцієнт, який розраховується на основі відношення сум наявних у платіжних засобів до суми термінових платежів на певну дату або період.

Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття) визначає можливість підприємства покривати поточні зобов'язання оборотними активами. Тобто, наскільки підприємство може покрити короткострокові зобов'язання короткостроковими активами.

Коефіцієнт фінансової незалежності показує питому вагу власного капіталу в сукупному капіталі, або майні підприємства, по-іншому можна сказати, що він є індикатором величини залежності від кредиторів.

Коефіцієнт фінансової стійкості характеризує співвідношення різних джерел фінансування діяльності (власного і позикового капіталу).

Лeverидж – це процес оптимізації структури активів і пасивів підприємства з метою нарощування прибутку у ході здійснення фінансово-аналітичної роботи.

Ліквідність – це здатність будь-яких активів перетворюватись на гроші (що легко реалізуються, перетворюються на готівку), тобто змінювати свою форму в часі.

Метод ефективної ставки відсотка – метод нарахування амортизації дисконту або премії, за яким сума амортизації визначається як різниця між доходом за фіксованою ставкою відсотка і добутком ефективної ставки та

амортизованої вартості на початок періоду, за який нараховується відсоток.

Метод участі в капіталі – метод обліку інвестицій, згідно з яким балансова вартість інвестицій відповідно збільшується або зменшується на суму збільшення або зменшення частки інвестора у власному капіталі об'єкта інвестування.

Неоплачений капітал – сума заборгованості власників (учасників) за внесками до статутного капіталу.

Підсумкова інформація являє собою вищий рівень узагальнення контрольної інформації за результатами проведення аудиту.

Планування аудиту – це визначення головної стратегії і конкретних методів та термінів проведення аудиту, яке допомагає належно розподілити роботу та наглядати за нею

Платоспроможність – це поняття, що визначає стан і готовність до дії. Здатність переважно пов'язана із внутрішньою характеристикою об'єкта, в той час як готовність передбачає ще й дію зовнішніх факторів: у даному випадку це конкретні строки виконання зобов'язань.

Прибутки – збільшення чистих активів від випадкових і неосновних операцій та інших видів діяльності, за винятком доходів або інвестицій з власників. Збитки – зменшення чистих активів від випадкових або побічних операцій та інших подій, за винятком видатків або розподілень власників.

Резервний капітал – частина капіталу, що формується за рахунок відрахувань з чистого прибутку і призначена для покриття можливих у майбутньому непередбачених збитків і втрат.

Рентабельність обороту дає змогу підприємству збільшувати власний оборотний капітал та підвищувати платоспроможність.

Ринкова вартість фінансової інвестиції – сума, яку можна отримати від продажу фінансової інвестиції на активному ринку.

Робоча документація – це записи, за допомогою яких аудитор фіксує проведені процедури перевірки, тести, отриману інформацію і відповідні висновки. У ній міститься інформація, яка, на думку аудитора, є важливою і повинна підтвердити положення та пропозиції аудиторського висновку.

Система – це ціле, що складається із взаємопов'язаних елементів, які знаходяться у взаємних зв'язках і взаємовідносинах і утворюють визначену цілісність.

Системний підхід – один із головних напрямів методології спеціального наукового пізнання та практики, мета і завдання якого полягають у дослідженні певних об'єктів і складних систем. Методологічна специфіка системного підходу полягає у тому, щоб адекватно виявити механізми утворення складного об'єкта з певних складових та їх взаємодію з метою управління таким об'єктом.

Ситуаційний аналіз базується на сукупності прийомів і методів осмислення ситуації, її структури, визначальних чинниках, що її обумовлюють, тенденцій розвитку тощо.

Факторний аналіз дає можливість встановити багатомірні зв'язки змінних величин за кількома ознаками. На основі парних кореляцій, отриманих у результаті кореляційного аналізу, одержують набір нових, укрупнених ознак -

факторів. У результаті послідовної процедури аналізу отримують фактори другого, третього та інших рівнів. Факторний аналіз дає змогу визначити вплив факторів на досліджувані процеси та явища.

Фінансовий стан – це рівень збалансованості окремих структурних елементів активів і капіталу підприємства, а також рівень ефективності їх використання.

Фондовіддача показує величину чистого доходу від реалізації продукції на 1 грн активів. Чим більша фондовіддача, тим ефективніше використовуються активи, тобто капітал, вкладений у них.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

Тестові завдання для самоперевірки

в тесті тільки одна вірна відповідь.

1. Аудиторські висновки згідно з МСА можуть бути:

- а) тільки безумовно-позитивними;
- б) тільки модифікованими;
- в) безумовно-позитивними та модифікованими;
- г) оформляються у вигляді актів.

2. Умовно-позитивний аудиторський висновок складається тоді:

- а) коли вплив певних обставин на фінансові звіти та незгоди з керівництвом є всеохоплюючим;
- б) коли вплив певних обставин на фінансові звіти та незгоди з керівництвом є не дуже суттєві і всеохоплюючі;
- в) коли обмеження обсягів перевірки досить великі і суттєві;
- г) коли є пояснювальний параграф.

3. Метою аудиту фінансової звітності клієнта є:

- а) складання фінансової звітності підприємства;
- б) проведення інвентаризації активів, перевірки пасивів та активів підприємства;
- в) надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства;
- г) нема правильної відповіді.

4. Підсумкова документація аудитора складається:

- а) тільки з аудиторського висновку;
- б) тільки з іншої документації, яка передається замовнику;
- в) з аудиторського висновку та іншої документації, що передається замовнику;
- г) балансу.

5. Що розуміють під датою завершення аудиту:

- а) дату, коли висновок аудитора передають замовнику;
- б) дату, коли аудитор узгодив з клієнтом зміст і форми фінансової звітності;
- в) дату фактичного закінчення виконання процедур;
- г) дату опублікування річної звітності клієнта.

6. До аудиторського висновку не включається:

- а) адресат;
- б) опис перевірених документів;
- в) рівень аудиторської гарантії;
- г) нема правильної відповіді.

7. Офіційний документ, засвідчений підписом і печаткою аудитора (аудиторської фірми), що складається в установленому порядку, це:

- а) аудиторський звіт;
- б) робочі документи аудитора;
- в) аудиторський висновок;
- г) лист аудитора.

8. Якщо аудитор доходить висновку, що фінансова звітність складена в усіх суттєвих аспектах відповідно до застосованої концептуальної основи фінансової звітності він висловлює:

- а) не модифіковану думку;
- б) модифіковану думку;
- в) думку, що були відсутні обмеження в проведенні аудиторської перевірки;
- г) думку, що суперечить даним перевірки бухгалтерських документів.

9. Наявність не фундаментальної невпевненості або незгоди є підставою для формування:

- а) негативної аудиторської думки;
- б) відмови від висловлення аудиторської думки;
- в) умовно-позитивної аудиторської думки.

10. Наявність фундаментальної невпевненості є підставою для:

- а) проведення інвентаризації;
- б) відмови від висловлення аудиторської думки;
- в) розширення сфери аудиторської перевірки;
- г) вивчення подій, що відбулись після дати балансу.

11. Якщо аудитор вважає за потрібне привернути увагу користувачів фінансової звітності до питань, що є фундаментальними для розуміння фінансової звітності він може навести в аудиторському звіті:

- а) окремий розділ «Пояснення фундаментальних питань»;
- б) власну думку з приводу впливу цих питань на фінансові результати діяльності підприємства;
- в) окремий додаток з власними поясненнями;
- г) пояснювальний параграф.

12. Посилання на стислий виклад суттєвих облікових політик та іншу пояснювальну інформацію аудитор наводить в аудиторському звіті в розділі:

- а) вступний параграф;
- б) відповідальність аудитора;
- в) відповідальність управлінського персоналу за фінансову звітність;
- г) аудиторська думка.

13. Ставлення, що поєднує допитливість, уважність до обставин, які можуть вказувати на можливе викривлення внаслідок помилки або шахрайства, та критичну оцінку аудиторських доказів це:

- а) професійне судження;
- б) професійний скептицизм;
- в) етичний принцип поведінки;
- г) принципи професійної поведінки аудитора.

Відповіді:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
В	Б	В	В	А	В	В	А	В	Б	Г	А	Б							

Практичні задачі, ситуаційні вправи для самоперевірки здобувачів

Задача 1.

Зміст завдання:

Використовуючи наведену таблицю, проаналізуйте подані види аудиторських висновків і умови їх видачі. Віднесіть необхідні умови до відповідного виду аудиторського висновку:

1. При неможливості на підставі наведених аргументів сформулювати висновок про стан справ у клієнта
2. За умови наявності не фундаментальної невпевненості та незгоди
3. При наявності фундаментальної невпевненості
4. Якщо дотримані такі умови: аудитор отримав вичерпну інформацію і пояснення, необхідні для проведення аудиту; надана інформація є достатньою для відображення реального стану суб'єкта перевірки; є адекватні дані з усіх питань, суттєвих з погляду достовірності та повноти змісту інформації; фінансову документацію складено згідно з прийнятою суб'єктом перевірки системою бухгалтерського обліку, яка відповідає існуючим законодавчим і нормативним вимогам; звітність ґрунтується на достовірних облікових даних, які не містять протиріч; форма звітності відповідає затвердженій у встановленому порядку

№ п/п	Види аудиторських висновків	Умови видачі аудиторських висновків
1.	Безумовно-позитивний	4
2.	Умовно-позитивний	2
3.	Відмова від висловлення думки	3
4.	Негативний	1

Відповідь

№ п/п	Відповідь за номером в умові
1.	4
2.	2
3.	3
4.	1

Задача 2.***Зміст завдання:***

Розгляньте приклади аудиторських звітів (фрагменти).

Зазначте, який приклад висловлень відповідає якому типу аудиторського звіту:

1. Приклад 1 – це Звіт

2. Приклад 2 – це Звіт

3. Приклад 3 – це Звіт

4. Приклад 4 – це Звіт

Приклад № 1

За результатами проведення аудиту встановлено, що за звітний період підприємством допущено суттєві порушення і перекручення у звітності в частині відображення вартості основних засобів та нематеріальних активів, поточної дебіторської заборгованості та формування резерву сумнівних боргів.

Зважаючи на зазначені обставини, на нашу думку, фінансова звітність не надає достовірної й об'єктивної інформації (не подана у всіх суттєвих аспектах) про фінансовий стан підприємства на 31 грудня 20__ року, результати його господарської діяльності і рух грошових коштів за рік, який закінчився на зазначену дату, відповідно до Національного Положення (стандарту) бухгалтерського обліку в Україні.

Суттєва невизначеність діяльності суб'єкта господарювання може поставити під значний сумнів його здатність безперервно продовжувати діяльність.

Приклад № 2

Концептуальною основою фінансової звітності є загальні вимоги стосовно подання інформації про фінансову звітність згідно з МСФЗ, які вимагають правдивого розкриття і подання інформації про фінансову звітність

у відповідності з принципами безперервності, послідовності, суттєвості, порівнянності інформації, структури та змісту фінансової звітності.

Ми висловлюємо безумовно-позитивну думку про відповідність дійсного фінансового стану підприємства складеній ним фінансовій звітності. Підтверджуємо, що річна фінансова звітність станом на кінець дня 31 грудня 20__ року складена відповідно до вимог законодавства України, Міжнародних стандартів фінансової звітності та достовірно у всіх суттєвих аспектах відображає дійсний фінансовий стан підприємства за станом на кінець дня 31 грудня 20__ року.

Крім того, на нашу думку:

а) рівень відповідності обсягів активів і зобов'язань підприємства за строками погашення є в цілому задовільним;

б) бухгалтерський облік, процедури внутрішнього аудиту та заходи системи внутрішнього контролю в цілому є адекватними.

Не змінюючи нашої думки, ми звертаємо увагу на те, що показники фінансової звітності, які відображають фінансовий стан підприємства, можуть змінитися під впливом сучасних тенденцій в світовій та вітчизняній економіках.

Приклад № 3

У процесі здійснення аудиторських процедур та інвентаризації аудитор не мав змоги спостерігати за порядком здійснення інвентаризації на підприємстві і підтвердити реальність існування дебіторської заборгованості через обмеження Замовником обсягу перевірки.

Відповідні статті активів мають суттєвий вплив на оцінку фінансового стану підприємства й результатів його діяльності, при цьому ми не могли отримати достатнього обсягу інших надійних аудиторських доказів.

В ході аудиторської перевірки була надана відмова у наданні пояснень управлінським персоналом, який також заважав аудитору отримати достатні та прийнятні аудиторські докази, щоб оцінити, чи були дотримані вимоги, що може бути суттєвим для фінансової звітності.

Приклад № 4

У процесі здійснення аудиторських процедур аудитор не спостерігав за проведенням інвентаризації виробничих запасів на підприємстві. У зв'язку з цим аудитором в ході інвентаризації не здійснювалась перевірка запасів для підтвердження їх наявності та оцінки їх стану, а також виконання контрольної перевірки; не проводився нагляд за дотриманням інструкцій управлінського персоналу та виконання процедур для запису і контролю результатів інвентаризації. Вивчення інвентаризаційних описів, проведення тестування надійності її фактичних результатів дозволили отримати відповідні аудиторські докази щодо надійності процедур інвентаризації, які застосовуються управлінським персоналом.

Враховуючи те, що під час аудиту було встановлено факти, які мають обмежений вплив на оцінку виробничих запасів та результатів господарської діяльності в цілому, можна зробити висновок, що облікова політика

підприємства за всіма суттєвими аспектами відповідає вимогам діючого в Україні Національного Положення (Стандарту) бухгалтерського обліку, МСФЗ. Фінансова звітність підприємства станом на 31 грудня 20__ року складена на підставі правильних даних бухгалтерського обліку та з урахуванням висловлених обмежень, повно і достовірно по всіх суттєвих аспектах відображає фінансовий стан підприємства за наслідками здійснених господарських операцій.

Відповідь:

1. Приклад 1: Звіт з висловленням модифікованої думки аудитора (негативний висновок)
2. Приклад 2: Звіт з висловленням не модифікованої думки аудитора (безумовно-позитивний висновок)
3. Приклад 3: Звіт з висловленням модифікованої думки аудитора (відмова від надання аудиторського висновку)
4. Приклад 4: Звіт з висловленням модифікованої думки аудитора (умовно-позитивна думка)

Задача 3 (Ситуаційна справа).

Вихідні дані:

Складіть умовно-позитивний аудиторський висновок на підставі нижченаведеної інформації:

Аудиторська перевірка здійснювалася фірмою «Аудит плюс» на ПАТ «АВС» з 01 лютого по 01 квітня поточного року.

При перевірці встановлені наступні факти:

- завищення прибутку у зв'язку з ненарахуванням зносу малоцінних необоротних матеріальних активів на суму 5 000 грн.;
- заниження прибутку у зв'язку з необґрунтованим списанням у витрати періоду суми у 35 000 грн.;
- заниження податку на додану вартість у зв'язку з неправильним визначенням обсягу реалізації продукції на суму 26 500 грн.;
- допущені відхилення від нормативних вимог при оформленні наявного грошового виторгу та його використання на поточні витрати;
- інші показники річного балансу та звіту про фінансові результати відповідають даним бухгалтерського обліку підприємства, знайшли своє відображення в журналах-ордерах і Головній книзі.

Розглянемо приклад оформлення аудиторського звіту:

Заголовок – Аудиторський звіт щодо фінансової звітності, складеної відповідно до концептуальної основи достовірного подання з метою задоволення загальних потреб у фінансовій інформації широкого кола користувачів відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності. Нами

проведено аудит фінансової звітності підприємства (компанії) ... за ..., що додається.

Фінансова звітність станом на включає: баланс ..., звіт про фінансові результати ..., звіт про рух грошових коштів ..., звіт про власний капітал ..., та примітки, що дають розшифровку окремої інформації ..., стисле викладення основних аспектів облікової політики підприємства ...

Відповідальність управлінського персоналу – Управлінський персонал несе відповідальність за складання і подання достовірної фінансової звітності, складеної відповідно до НП(С)БО (чи МСФЗ) та стану внутрішнього контролю, що забезпечує здійснення контролю при веденні обліку та складанню фінансової звітності та недопущення суттєвого її викривлення внаслідок зловживань та помилок.

Відповідальність аудитора – відповідальністю є висловлення думки щодо фінансової звітності на основі результатів проведеного нами аудиту. Нами проведено аудит відповідно до Міжнародних стандартів аудиту, які вимагають від нас дотримання відповідних етичних вимог, а також планування та виконання аудиту для отримання достатньої впевненості, що фінансова звітність не містить суттєвих викривлень.

Аудит передбачає виконання аудиторських процедур для отримання аудиторських доказів щодо сум і розкриттів у фінансовій звітності. Вибір процедур залежить від судження аудитора та проведення ним оцінки ризиків суттєвого викривлення показників фінансової звітності внаслідок помилки чи шахрайства.

Ми вважаємо, що отримані достатні та відповідні (прийнятні) аудиторські докази для висловлення нашої думки.

Думка аудитора може бути подана, якщо «фінансова звітність, що додається, відображає достовірно, в усіх суттєвих аспектах відповідно до концептуальної основи» або, на нашу думку, «...фінансова звітність, що додається, надає правдиву та неупереджену інформацію про відповідно до ... застосована концептуальна основа фінансового звітування ...».

Підпис аудитора.

Адреса аудитора.

Дата аудиторського звіту.

Задача 4. (Ситуаційна вправа).

Вихідні дані:

В балансі деревообробного підприємства стаття «Незавершені капітальні інвестиції» на кінець звітного періоду відображається в сумі 1345 тис. грн., яка відповідає вартості обладнання, отриманого від іноземного постачальника, відповідно до Плану реконструкції паркетного цеху на поточний рік.

Зміст завдання:

Визначити, які процедури аудиту необхідно виконати, щоб одержати достатні аудиторські докази для висловлення думки про достовірність даної

статті балансу підприємства. За даними статичної звітності за III квартал поточного року відбулося освоєння капітальних інвестицій на 1345 тис. грн.

Для одержання достатніх аудиторських доказів аудиторю необхідно виконати такі процедури аудиту як: узгодження, вивчення, інспектування, простежування, огляд.

Відповідь:

Для одержання достатніх аудиторських доказів аудиторю необхідно виконати такі процедури аудиту як: узгодження, вивчення, інспектування, простежування, огляд.

За допомогою процедури аудиту порівняння аудиторю слід переконатися, що сума статті «Незавершені капітальні інвестиції» відповідає залишку за рахунком 15 «Капітальні інвестиції» у Головній книзі та що залишок за цим рахунком утворився в результаті відображення операції оприбуткування обладнання, отриманого від іноземного постачальника, відповідно до Плану реконструкції паркетного цеху (Дт 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів» – Кт 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками»).

Вивчення умов контракту на поставку обладнання та Плану реконструкції паркетного цеху на поточний рік, надасть можливість отримати аудиторські докази щодо легітимності операцій.

Крім того, необхідно переконатися в наявності первинних документів для здійснення і відображення в бухгалтерському обліку цієї операції (договір поставки, митна декларація, товарно-транспортна накладна або акт приймання-передачі, транспортні документи, і т.п.).

Такі докази можливо отримати виконуючи процедуру інспектування, за результатами якої одержуються докази реальності операції й правильності їх відображення.

Процедура простежування дає можливість одержати аудиторські докази про освоєння капітальних інвестицій. Обладнання отримано та відображено в обліку. За даними внутрішніх документів підприємства слід простежити використання обладнання. В наявності є акт введення в експлуатацію паркетного цеху після реконструкції, де перелічено усе обладнання яке введено в експлуатацію. На підставі цього документу необхідно в бухгалтерському обліку було б відобразити освоєння капітальних інвестицій (Дт 104 «Машини та обладнання» – Кт 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів»). Не відображення даного документу в обліку аудитор визнає неправомірним.

Для того щоб впевнитися, в тому що отримане за контрактом обладнання, введено в експлуатацію доречно провести процедуру огляду виробничого обладнання паркетного цеху.

Таким чином, аудитор одержав аудиторські докази про нереальність статті «Незавершені капітальні інвестиції» і про заниження статті балансу «Основні засоби».

Задача 5.

Умова: провести експрес-аналіз фінансової звітності підприємства та переконатися в її готовності до деталізованого аналізу фінансово-господарської діяльності (таблиця 1).

Таблиця**Експрес-аналіз фінансової звітності**

Показники	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	Відхилення	
			абсолютне, (+,-)	відносне, %
1 Оцінка економічного потенціалу суб'єкта господарювання				
1.1 Оцінка майнового стану				
1.1.1 Сума господарських коштів, що знаходиться в розпорядженні підприємства, тис.грн.				
1.1.2 Частка основних засобів у активах				
1.1.3 Коефіцієнт зносу основних засобів				
1.2 Оцінка фінансового стану				
1.2.1 Коефіцієнт фінансової незалежності				
1.2.2 Коефіцієнт поточної ліквідності				
1.2.3 Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами				
2 Оцінка результативності фінансово-господарської діяльності				
2.1 Оцінка прибутковості				
2.1.1 Валовий прибуток, тис.грн.				
2.1.2 Чистий прибуток, тис.грн.				
2.1.3 Рентабельність виробничої діяльності, %				
2.1.4 Рентабельність продажу, %				
2.2 Оцінка динамічності розвитку				
2.2.1 Коефіцієнт оборотності активів				
2.2.2 Тривалість операційного циклу, дні				
2.2.3 Тривалість фінансового циклу, дні				
2.3 Оцінка ефективності використання економічного потенціалу				
2.3.1 Рентабельність сукупного капіталу, %				
2.3.2 Рентабельність власного капіталу, %				

Задача 6.

Умова: провести факторний аналіз валового прибутку в цілому по підприємству за даними ф. № 2 Річної фінансової звітності підприємства у таблиці.

Таблиця

**Факторний аналіз валового прибутку від реалізації продукції,
тис.грн.**

Показники	Базисний рік	Реалізація звітного періоду в базисних цінах та собівартості	Звітний рік
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, q_p	123541		168520
Собівартість реалізованої продукції, q_c	925791		120031
Прибуток (збиток) від реалізації продукції, P			
Відхилення прибутку звітного періоду від базисного - всього, ΔP			
У тому числі за рахунок:			
- обсягу реалізації, ΔP_q			
- структури реалізації, $\Delta P_{стр}$			
- ціни реалізації, ΔP_p			
- собівартості, ΔP_c			

Задача 7.

Необхідно провести аналіз ефективності одержаного кредиту вартістю 180 тис. грн, за яким були одержані чисті і цільові грошові потоки протягом 4 років. За перший рік – 50 тис. грн; за другий рік – 60 тис. грн; протягом третього року – 70 тис. грн; та за четвертий рік – 50 тис. грн. Середня ставка дохідності з урахуванням індексу інфляції 20 %. Встановити доцільність визнання отриманого кредиту ефективним, урахуваючи, що сума чистої теперішньої вартості від експлуатації об'єкта кредитування становила 9,0 тис. грн.

**Приклади оформлення списку літератури згідно ДСТУ 8302:2015
«Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні
положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД
01.140.40)**

Вид джерела	Приклад оформлення
Книги	
Один автор	Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2008. 375 с.
Два автора	Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом : навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ, 2005. 308 с.
Три автора	Скидан О. В., Ковальчук О. Д., Янчевський В. Л. Підприємництво у сільській місцевості : довідник. Житомир, 2013. 321 с.
Чотири автори	Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А. Київ : Укراгропромпродуктивність, 2006. 106 с. Основи марикультури / Грициняк І. І. та ін. Київ : ДІА, 2013. 172 с. Electrodes of conductive metallic oxides / J.M. Honig et al. Amsterdam : Elsevier, 1980. 260 p
П'ять і більше авторів	Екологія : навч. посіб. / Б. В. Борисюк та ін. Житомир, 2003. 174 с. Методи підвищення природної рибопродуктивності ставів / Андрищенко А. І. та ін. ; за ред. М. В. Гринжевського. Київ, 1998. 124 с.
Колективний автор	Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. III Міжнар. наук.-практ. конф. / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир : Полісся, 2015. 648 с.
Багатотомне видання	Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть : у 4 т. / гол. ред. В. В. Моргун. Київ : Логос, 2001. Т. 2. 636 с. Фауна України. В 40 т. Т. 36. Инфузории. Вып. 1. Суктории (Ciliophora, Suctorea) / И. В. Довгаль. Киев : Наукова думка, 2013. 271 с.
За редакцією	Доклінічні дослідження ветеринарних лікарських засобів / за ред. І. Я. Коцюмбаса. Львів : Тріада плюс, 2006. 360 с.
Автор і перекладач	Брігхем, Є. В. Основи фінансового менеджменту / пер. з англ. В. Біленького та ін. Київ : Молодь, 1997. 998 с.
Документ з організацією як автором	Україна в цифрах. 2007 : стат. зб. / Держ. ком. статистики України. Київ : Консультант, 2008. 350 с.
Частина видання	

Розділ книги	Саблук, П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. <i>Основи аграрного підприємництва</i> / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5–15.
Тези доповідей, матеріали конференцій	<p>Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. <i>Органічне виробництво і продовольча безпека</i> : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир : Полісся, 2014. С. 103–108.</p> <p>Скидан О. В., Судак Г. В. Розвиток сільськогосподарського підприємництва на кооперативних засадах. <i>Кооперативні читання: 2013 рік</i> : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 4–6 квіт. 2013 р. Житомир : ЖНАЕУ, 2013. С. 87–91.</p>
Статті в продовжуваних та періодичних видань	<p>Якобчук В. П. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку підприємництва в аграрній сфері. <i>Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Сер. Економіка</i>. 2013. Вип. 148. С. 31–34.</p> <p>Мар'їна О. Контент-стратегія бібліотек у цифровому середовищі. <i>Бібліотечний вісник</i>. 2016. № 4. С. 8–12. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2016_4_4 (дата звернення: 26.09.2017).</p> <p>Colletta L. Political Satire and Postmodern Irony in the Age of Stephen Colbert and Jon Stewart. <i>Journal of Popular Culture</i>. 2009. Vol. 42, No. 5. P. 856–874. DOI: 10.1111/j.1540-5931.2009.00711.x.</p> <p>Dankevych Ye. M., Dankevych V. Ye., Chaikin O. V. Ukraine agricultural land market formation preconditions. <i>Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis</i>. 2017. Vol. 65, No. 1. P. 259–271.</p> <p>Кулак Н. В. Актуальні питання правового статусу добровольчих формувань в Україні. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2016. № 4. С. 84–88.</p> <p>Тацій В. Я., Тютюгін В. І., Пономаренко Ю. А. Виклики сучасності і кримінальне право. <i>Голос України</i>. 2016. 29 січ. (№ 16). С. 6–7.</p> <p>Itzkoff D. A touch for funny bones and earlobes. <i>New York Times</i>. 2010. March 31. P. 1-5.</p>
Електронні ресурси	
Книги	Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С. Товарна інноваційна політика : підручник. Суми : Університетська книга, 2007. 281 с. URL: ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf (дата звернення: 10.11.2017).
Періодичні видання	<p>Клітна М. Р., Брижань І. А. Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні. <i>Ефективна економіка</i>. 2013. № 10. URL: http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=ua&z=2525 (дата звернення: 12.10.2017).</p> <p>Neave H. Deming's 14 Points for Management: Framework for Success. <i>Journal of the Royal Statistical Society. Series D (The Statistician)</i>. 2012. Vol. 36, No. 5. P. 561–570. URL: http://www2.fiu.edu/~revellk/pad3003/Neave.pdf (дата звернення: 12.10.2017).</p>
Сторінки з веб-сайтів	Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? <i>Екологія життя</i> : веб-сайт. URL: http://www.eco-live.com.ua (дата звернення: 12.10.2017).

Інші документи	
Законодавчі і нормативні документи	<p>Конституція України : станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків : Право, 2016. 82 с.</p> <p>Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.11.2017).</p> <p>Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року : проект / М-во аграр. політики та продовольства України. URL: http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822 (дата звернення: 13.10.2017).</p> <p>Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень : Закон України від 5 жовт. 2017 р. № 2164. Урядовий кур'єр. 2017. 9 листоп.</p> <p>Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. Все про бухгалтерський облік. 2015. № 51. С. 21–42.</p>
Стандарти	<p>ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. Київ, 2010. 16 с.</p> <p>ДСТУ ISO 9001: 2001. Системи управління якістю. [Чинний від 2001-06-27]. Київ, 2001. 24 с. (Інформація та документація).</p>
Патенти	<p>Комбайн рослинозбиральний універсальний : пат. 77937 Україна : МПК А01D 41/02, А01D 41/04, А01D 45/02. № а 2011 09738 ; заявл. 05.08.2011 ; опубл. 11.03.2013, Бюл. № 5.</p> <p>Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна : МПК6 С09К11/00, G01T1/28, G 21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.</p>
Авторські свідоцтва	<p>А. с. 1417832 СССР, МКИ А 01 F 15/00. Стенка рулонного пресс-подборщика / В. Б. Ковалев, В. Б. Мелегов. № 4185516 ; заявл. 22.01.87 ; опубл. 23.08.88, Бюл. № 31.</p>
Дисертації, автореферати дисертацій	<p>Дутко А. О. Юридичні конструкції та їх використання в законотворчій практиці України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» ; Львівський держ. ун-т внутр. справ. Львів, 2010. 20 с.</p> <p>Петров П. П. Активність молодих зірок сонячної маси : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора фіз.-мат. наук : спец. 01.03.02 «Прикладна математика та інформатика». Київ, 2005. 22 с.</p>
Препринти	<p>Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. 7 с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06-1).</p>

Навчальне видання

Гоголь Марина Миколаївна

Оригінал макет розроблено в авторській редакції

**Кафедра обліку і фінансів
Економіко-правовий факультет
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Французький бульвар, 24/26, м. Одеса, 65058**